

OPPI-ISIÄ IV G

(nettikuva)

RISTO SANTALA

18.5.1929 – 26.9.2012

(nettikuva)

Väinö Hotti

TAIVASTEN
VALTAKUNTAA
VASTAAN HYÖKÄTÄÄN

© Risto Santala 1965
Kirjana julkaissut
Kansan
Raamattuseuran säätiö
1965

Väliotsikot ja teh. osittain VHn

MYTTIKAUHU

Mistä tämä nykyajan teologian myyttikauhu sitten on saanut alkunsa? Käsitteiden mukaan nykyajan "myyteistä puhdistaminen" on suoranaista jatkoa vuosisadan alun mytologisen koulukunnan perusteettomille väitteille, että Jeesus olisi kulttisankari ja myytti. Vaikkakin kyseisen koulukunnan (Karlhoff, Robertson, Smith, Jensen, Drews ym.) päätelmät on historiallisin todistein täysin kumottu, jäi silti myyttikauhu teologiin veriin. Onhan tunnettua, että jos tiettyä asiaa kyllin usein toistetaan, se vähitellen valtaa tajunnan etsien usein vain toisenlaisen ilmenemismuodon. Myyttisanaa toistettiin vuosisadan alkupuolella niin runsaasti ja siihen tuijotettiin tuijottamistaan, kunnes siitä tuli aikamme teologian sokea piste.

RANSKAN VALLANKUMOUS

Jeesuksen historiallisuuden epäminen ilmeni julkisuudessa ensimmäiseksi Ranskan vallankumouksen jälkeen 1700-luvun lopulla. Sama ranskalaisella maaperällä syntynyt liikehtiminen jatkui Saksassa 1800-luvun puolivälistä lähtien, jolloin Bruno Bauer lopulta kielsi jopa Jeesuksen historiallisuuden. Huippunsa myyttikeskustelu saavutti vuosina 1910-1911. Syynä tähän väittelyyn oli lähinnä Karlsruhen filosofian professorin A. Drews'in kirja Die Christusmythe eli Kristus-taru. Siinä hän väitti

kärjistetysti, että "on täydellinen erehdys" ajatella, että kristillisen kirkon kehityksen alkukohtana olisi **historiallinen Jeesus**.

Mutta kuten usein tapahtuu, vastustus saattaa tuoda muassaan terveellisen käänteen koko keskustelulle. Vapaamielisen juutalaisuuden isä Leo Baeck kirjoitti kirjasessaan Kristusmyyttikysymyksestä (1910), että kristinuskon luotettavuus perustuu kokonaan kysymykseen Jeesuksen historiallisuudesta. Sitä vastoin esim. juutalaisuus hänen sanojensa mukaan voisi elää aatteellisesti, vaikka voitaisiinkin todistaa, että Moosesta ei olisi ollut. Samalla hän totesi kristityillä olevan aivan toiset mahdollisuudet vastata kyseiseen ongelmaan, jos he olisivat tutkineet "maaperää, jolta kristinusko on kasvanut". Heidän olisi tutkittava Jeesuksen ajan "ajatuksia ja tunteja" voidakseen löytää varman pohjan Jeesuksen historiallisuudelle.

GOTTLIEB KLEIN
Målning av Geskel Saloman 1898
Foto SPA

(nettikuva)

PHILIP GOTTLIEB KLEIN
18.2.1852 – 6.4.1914

Parhaana mytologisen koulukunnan vastaisena kirjana pidetään Tukholman yllirabbiinin, prof. Gottlieb Kleinin pientä alkujaan saksaksi ilmestynyttä tutkielmaa Onko Jeesus historiallinen henkilö (1910). Tuossa ylioppilasaikanani rakkaaksi tulleessa, moneen kertaan lukemassani ja toisillekin lainaamassani kirjasessa osoitetaan väijäämättömästi, miten mieletöntä ja perustelematonta on yrittää selittää Jeesus kulttisankariksi tai myytiksi.

Kirjasen esipuheessa prof. Klein sanoo toivovansa, että hänen esitelmänsä "auttaisi tietämään, että tässä käsiteltävä ongelma ei ole lainkaan ongelma, vaan että rabbinistisista lähteistä käsin tapahtuva Uuden testamentin historian laiminlyöty opiskelu on ainakin osittain aikaan saanut määrätyissä piireissä vallitsevan kaaoksen." Vedoten Jeesuksen opetusmetodiin, joka on tuttu juutalaisista **midrashimeista**, ja Jeesuksen keskusteluihin aikansa eri uskonnollisten puolueitten edustajain kanssa sekä temppelin tapoihin, jotka kuvastuvat evankeliumeista, ja mm. Isä meidän -rukoukseen, mikä noudattaa kolmiosaisena, **) seitsemän rukouspyyntöä käsittävänä ja monikon ensimmäisessä persoonassa luettavana aikansa juutalaista hurskasta tapaa, Klein päätyy tulokseen, että Jeesus on todella

elänyt omana aikanaan. ***) Saman prof. Klein toteaa Johannes Kastajasta, ylipappi Hannaasta ja Kaifaasta.

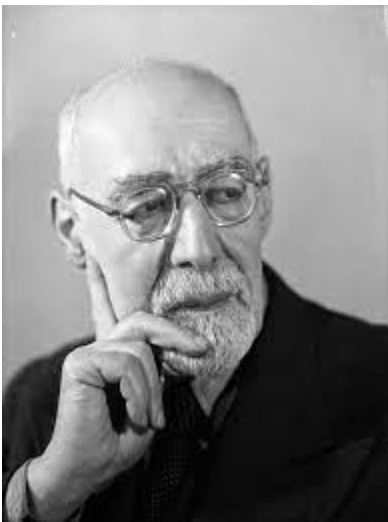
Viitaten Apostolien tekojen 5. luvussa (34-39) esiintyvän neuvoston jäsenen fariseus Gamalielin puheeseen prof. Klein tuo valoon useampia Gamalielin lausumia. Pirkei Avoot'issa 5: 17, Gamaliel lausuu mm. sellaista, mikä muistuttaa Ap.t:n antamaa kuvaa hänestä: "Jokainen seurakunta, mikä rakentuu Jumalan nimeen, tulee kestäväksi, kun taas sitä vastoin niillä seurakunnilla, mitkä eivät rakennu Jumalan nimeen, ei ole mitään tulevaisuutta." Apostolien tekojen em. puheessa Gamaliel lausui: "Jos tämä hanke eli tämä teko on ihmisistä, niin se tyhjänsä raukeaa, mutta jos se on Jumalasta, niin to ette voi heitä kukistaa. Varokaa, ettei teitä ehkä havaittaisi sotiviksi itse Jumalaa vastaan."

Prof. **Gottlieb Klein** mainitsee kirjassaan myös Ap. t. 15. luvun esittämän ns. apostolien kokouksen eittämättömänä historiallisena tosiasiana, jolle voidaan saada tukea niin Paavalin kirjeistä kuin "juutalaisista asialähteistä". Ja hän jatkaa: "Tähän ei prof. Drews kiinnitä vähintäkään huomiota. Otanpa esimerkin. Drews sanoo: 'Kristinuskon vanhin todistaja, Paavali, ei tiedä mitään historiallisesta Kristuksesta. Hänen ihmiseksi tullut jumalanpoikansa on tarkalleen juutalaispakanallinen vapahtajajumaluus Jeesus' jne. 6 Tähän voi vastata: Paavalin kirjeestä galatalaisille, joka on Uuden testamentin vanhimpia kirjeitä ja jonka jopa prof. Drewskin joutuu tunnustamaan aidoksi, näkyy selvästi, mitä Paavali tietää historiallisesta Jeesuksesta. Paavali sanoo 4. luvun jakeessa 4: 'Mutta kun aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa, vaimosta syntyneen, lain alaiseksi syntyneen, lunastamaan lain alaiset.' Tämä kohta ei salli minkäänlaista symbolista tulkintaa, jok'ainut viittaus myyttiin on poissuljettu."

Keskustellessani kerran vastikään edesmenneen prof. **Martin Buberin** kanssa hän mainitsi antavansa suuren arvon prof. Kleinin alkukristillistä kirkkoa koskeville tutkimuksille. Em. kirjasensa lopussa Klein viittaa erääseen toiseen tutkielmaansa, Ensimmäinen kristillinen katekismus, ja sanoo: "Olen myös siinä todistanut, että huomattavat ennen temppelin tuhoamista eläneet juutalaiset kirjanoppineet eivät ole ainoastaan selvästi tunteneet Jeesusta henkilönä, vaan he ovat myös melkoisen vakavasti askarrelleet hänen murheellisen kuolemansa parissa. Tulokseni, mihin en ole päätenyt vasta viime kädessä, vaan mikä on syntynyt enemmän kuin kolmen vuosikymmenen uutteran Uuden testamentin historian tutkimuksen hedelmänä, voin tiivistää seuraavasti: kirkkaammin, täsmällisemmin ja persoonallisempaa leimaa kantavammin kuin Jeesuksen oppi on, ei ole talletettu mitään muuta muinaisajan oppia..."

Apostoli Paavali todisti kuningas Agrippan edessä: "Kuningas kyllä, nämä tietää - eiväthän nämä ole missään syrjäsopeissa tapahtuneet" (Ap.t. 26: 26).

Liberaaliteologian puheeseen "myyteistä" ei ole lopultakaan mitään todellista syytä - kysymys on vain työhypoteesista, **olettamuksesta**, johon tahdotaan kaavioida koko kristillinen jumaluusoppi. Tällainen oletamus vie joskus aivan kummallisuuksiin: muuan hollantilainen teologi kirjoitti pari vuotta sitten kirjan, jonka mukaan Apostolien tekojen helluntaitapahtuma ei olisi tapahtunut lainkaan historiassa vaan kyseinen kertomus johtuisi "Luukkaan teologisesta kaavasta". Mieleen nousee kuva lääkäri Luukkaasta, joka kirjoittaisi Apostolien tekoja toisessa kädessään harppi ja toisessa laskutikki. Tämäntapainen **Entmythologisierung** on todella **Entrealisierung** eli todellisuudesta vieraannuttamista. On nyt tosi helluntaikertomus läpeensä sellainen, että sen "**Sitz im Leben**" on jokaisen juutalaisuutta vähänkin tuntevan tutkittavissa.

Leo Baeck oli 1900-luvun saksalainen rabbi, tutkija ja teologi. Hän palveli juutalaisuudistuksen johtajana kotimaassaan ja kansainvälisesti ja edusti kaikkia saksalaisia juutalaisia natsiaikana. [Wikipedia \(englanti\)](#)

(nettikuva)

LEO BAECK

23.5.1873 – 2.11.1956

Leo Baeckin mukaan kristinuskon luotettavuus perustuu juuri Jeesuksen omaan elämäntyöhön. Sitä ei voi irroittaa Hänestä. Lutherkin korosti: "**Christus universae scripturae scopus est**", - vapaasti käännettynä: Kristus on kaikkien kirjoitusten linssi. Uskomme perustuu historialliseen Jumalan ilmoitukseen, ei myyttiin. "**Tästä te tunnette Jumalan Hengen: jokainen henki, joka tunnustaa Jeesuksen Kristukseksi, I i h a a n tulleeksi, on Jumalasta.**" "**Sillä monta villitsijää on lähtenyt maailmaan, jotka eivät tunnusta Jeesusta Kristukseksi, joka o l i I i h a a n t u l e v a; tämä tämmöinen on villitsijä ja antikristus**" (1 Joh. 4: 2 ja 2 Joh. 7).

Myyttivillitys on juuri tätä apostoli Johanneksen osoittamaa luopumusta, missä historia, "lihaan tuleminen", kielletään. Näin kielletään yleensäkin kaikki historiallinen tapahtuminen. Ja voiko olla mitään syvemmin juuri historiaan perustuvaa kuin evankeliumi? Kuitenkin apostoli Paavali korosti 1. Korinttolaiskirjeen [2. luvussa](#), että luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on, sillä se on hänelle hullutus. Se pysyy hullutuksena, vaikka se on kuinka historiaan juurtunut. Apostoli Paavali antaa teologialle uuden avainsanan: "Emme ole saaneet maailman henkeä, vaan sen Hengen, joka on Jumalasta, e t t ä t i e t ä i s i m m e, mitä Jumala on meille lahjoittanut" ([1 Kor. 2: 12](#)).

Jeesus tiesi, että fariseukset eivät usko häneen, "vaikka joku kuolleistakin nousisi ylös". Usko ei ole historiallisen tapahtumisen mekaaninen seuraus. Mutta usko rakentuu silti historiassa tapahtuneeseen Jumalan ilmoitukseen. Usko on Jumalan lahja. Vain Pyhä Henki voi johtaa meitä siihen, "e t t ä t i e t ä i s i m m e, mitä Jumala on meille lahjoittanut". Tämä Raamatun ymmärtämisen "linssi" avautuu Jeesuksesta Kristuksesta käsin, joka jätti meille "varman ja kaikin puolin vastaanottamisen arvoisen" sanansa.